

ČESKÁ REPUBLIKA

Česká školní inspekce

Pražský inspektorát - oblastní pracoviště

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

**Základní škola s rozšířenou výukou matematiky a
přírodovědných předmětů Praha 4 – Krč, Na Planině 1393**

Na Planině 1393, 146 00 Praha 4 - Krč

Identifikátor školy: 600 037 207

Termín konání orientační inspekce: 16., 19., 20. listopadu 2001

Čj.	010 951/01-5107
Signatura	oa4cv121

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola je příspěvková organizace zřízená Městskou částí Praha 4. Sdružuje základní školu s rozšířenou výukou matematiky a přírodovědných předmětů (dále RVMPP) s kapacitou 560 žáků (k datu 2. 10. 2001 vykazala 434 žáků ve 20 třídách), školní družinu a školní jídelnu. Škola poskytuje základní vzdělání podle vzdělávacího programu Základní škola, z 10 tříd 2. stupně je 5 s RVMPP. Škola vykazala 22 integrovaných žáků.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ

Český jazyk, matematika, vlastivěda a přírodověda ve 4. a 5. ročníku

Učební plán zvoleného vzdělávacího programu je dodržován, ve 4. a 5. r. je vždy jedna ze dvou paralelních tříd zaměřená na matematiku a žáci mají dva nepovinné předměty, rozšiřující matematiku a informatiku. Obsah těchto nepovinných předmětů vhodně prohlubuje a rozšiřuje povinnou výuku. Ve 4. r. je zvolena dvouhodinová dotace vlastivědy a jednodinová dotace přírodovědy v obou paralelních třídách, třídy A mají dvouhodinovou dotaci výtvarné výchovy, třídy C (zaměřené na matematiku) mají dvouhodinovou dotaci praktických činností s tím, že zápisy v loňských třídních knihách dokládají, že v tomto předmětu bylo probíráno také učivo matematiky (např. rýsování kolmic, povrch krychle apod.). Jak ve třídách A („běžná“ třída základní školy), tak ve třídách C (třída se zaměřením na matematiku) není výuka matematiky plně v souladu s osnovami zvoleného vzdělávacího programu a učitelé zařazují do výuky také témata z 2. stupně. V loňském školním roce bylo již ve 4. r. probíráno dělení dvojciferným dělitelem, povrch kvádra a krychle, průměr, rozšiřování a krácení zlomků, v 5. r. dělení trojiciferným dělitelem, násobení a dělení desetinného čísla desetinným číslem, záporná čísla, osová souměrnost, osa úhlu, grafické sčítání úhlů, dvojice úhlů, operace s množinami. V malé míře se zařazování učiva z vyšších ročníků objevuje i v jiných předmětech, naopak v loňském školním roce v obou ročnicích nejsou v třídních knihách zápisy, které by svědčily o systematické výuce kurzu výchova ke zdraví v rozsahu 40 hodin. Jen část integrovaných žáků má zpracované individuální vzdělávací plány, jejich účinnost je však velmi malá a ve sledované výuce se téměř neprojevila. Výuka je organizována v běžných vyučovacích jednotkách, žáci IV. C mají v pondělí nebo v pátek šest hodin v jednom sledu, což neodpovídá vyhlášce o základní škole.

Ve sledovaných hodinách použili všichni vyučující frontální styl práce se střídáním některých z dále uvedených základních metod. Tyto metody (výklad, řízený rozhovor, samostatná práce žáků s učebními texty, procvičování, opis) byly uplatňovány v tradiční struktuře hodin členěných na úvod, hlavní část a opakování, někdy bez vzájemné návaznosti, jindy se stereotypem, který neodpovídal potřebám mladšího školního věku žáků. Citelně chyběly metody vycházející ze spontaneity dětí, z jejich vlastních zkušeností, aktivizující jejich přirozenou zvědavost a těžící z uplatnění jejich osobnosti, např. didaktická hra, problémová prezentace učiva, pokus, pozorování, dramatizace. Metodicky chudá výuka často vedla k plynulému poklesu zájmu žáků; ten podporovala i absence motivace, kterou učitelé většinou zaměňovali s tím, že dětem sdělili program hodiny. Při utváření pojmů a při formování názorného obrazu přírodního a společenského prostředí se vyučující se střídavým úspěchem vyrovnávali s požadavkem názornosti, konkrétnosti a zapojení většího počtu smyslů. Kladem výuky byla většinou její vysoká odborná úroveň, pečlivost učitelů při tvorbě zápisů na tabuli a

při vedení žáků v jejich písemných i ústních projevech. V českém jazyce děti dostávaly dostatek příležitostí pro formulaci svých odpovědí a rozvíjely tak své komunikativní schopnosti. Ve větší části výuky byla zřetelná i výborná úroveň čtení, psaní i počítání vyvolaných dětí. Dobře zvládnutá technika čtení byla umocněna expresivitou projevu některých žáků, oproti tomu jen minimální pozornost byla věnována práci s poselstvím literárního díla a jeho emočnímu a etickému působení. Vysoká náročnost požadavků učitelů ve spojení s hojně zastoupenou soutěživostí vede na jedné straně (z komparativního hlediska) k velmi dobrým výsledkům vybraných žáků, na druhé straně však při absenci promyšlené, účinné diferenciaci nebere dostatečný ohled na žáky se specifickými poruchami učení a při mechanicky uplatňovaném hodnocení neposkytuje žákům, rodičům ani učitelům pravdivou zpětnou vazbu. S tím souvisí i přechod žáků na 2. stupeň, kdy např. výsledky vstupní písemné práce v VI. A s průměrem klasifikace 4,2 jsou zcela zkreslenou informací o výsledcích vzdělávání z hlediska individualizovaného i kritériálního hodnocení, protože obsahem této práce bylo většinou věkově nepřiměřené učivo z vyšších ročníků. Otázka respektování didaktické zásady přiměřenosti je klíčovým problémem sledovaného vzdělávání a měla by být předmětem zásadních úvah učitelů, metodických orgánů prvního stupně i vedení školy. Tato otázka rovněž úzce souvisí s již zmíněnou klasifikací, jejíž kritéria zatím nebyla ujasněna a která se jednostranně upíná na snadno měřitelné výkony žáků. Kladem takto praktikovaného zkoušení je jeho pravidelnost a systematickosti, negativem rozsah některých prací a nadměrná četnost určitých typů prověřování. Kvalitu hodnocení oslabuje i absence pozitivně zaměřené klasifikace nebo chybějící nabídka širšího slovního hodnocení integrovaným žákům. Zadávané domácí úkoly často postrádaly motivační prvek, v jednom případě byl způsob zadání úkolu organizačně a didakticky nepromyšlený.

Jednání učitelů bylo věcné, klidné, s dostatkem autority. Komunikační dovednosti žáků rozvíjely jen fragmenty frontálně vedené výuky. Absence kooperativních technik vyučování vede k tomu, že není vytvářen prostor pro osobnostní a sociální rozvoj dětí prostřednictvím jejich vzájemné komunikace a spolupráce.

Vysoká náročnost učiva není provázána účinnou diferenciací. Klady výuky se střídají se zápory, zásadní nedostatky jsou v hodnocení integrovaných žáků. Výuka ve sledované oblasti je značně zaměřená na výkon, při tom zčásti nerespektuje zvolený vzdělávací program a nevyužívá plně jeho možnosti v koncepční a metodické rovině.

Matematika v 6. – 9. ročníku

Vyučování probíhá v souladu s učebními plány vzdělávacího programu Základní škola. Ve všech ročnících je vždy alespoň v jedné třídě uplatňován učební plán pro třídy s rozšířeným vyučováním matematiky a přírodovědných předmětů. Na povinnou výuku navazuje ve všech třídách bez rozšířené výuky volitelný předmět informatika a v devátých třídách ještě matematické praktikum. Ve třídách s rozšířeným vyučováním je vyučováno informatice jako nepovinnému předmětu. Ve škole je ustavena předmětová komise společně pro matematiku a fyziku. Zápisy z jednání komise dokladují, že komise se při svých jednáních zabývá částečně kontrolou plnění osnov, porovnáváním výsledků písemných prací, někdy i řešením problémů výuky a organizováním značného počtu soutěží. Kromě běžných soutěží (např. Matematická olympiáda a Pythagoriáda) organizuje celoškolskou soutěž Pyramida. Při přípravě a vyhodnocení srovnávacích písemných prací nejsou důsledně rozlišovány třídy s rozšířenou výukou a bez rozšířené výuky. V šestém ročníku došlo ve vstupní písemné práci k zadání většiny úloh z učiva, které je dle osnov učivem právě šestého ročníku (např. úhly). Všichni vyučující mají vypracované tematické plány, které jsou většinou velmi stručné. Příprava pedagogů na

sledované hodiny byla ve značné míře kvalitní, pouze ojediněle se nepodařilo naplánovanou stavbu hodiny v plné šíři realizovat.

Výuka byla vedena ve všech sledovaných hodinách převážně frontálně, probíhala v rovině aktivního dialogu vyučujících s žáky. Vhodně byly střídány různé druhy práce, samostatné vypracování úloh bylo ve většině případů kombinováno se společným řešením problémů a hledáním alternativních možností. Starší znalosti žáků byly opakováním upevňovány a rozšiřovány o nové poznatky, a to s přihlédnutím na jejich věk a schopnosti. Pouze výjimečně byly zařazeny kooperativní prvky, kdy žáci řešili úlohy ve dvojicích, někdy se pokoušeli formulovat zadání příkladů. Významným prvkem bylo vzhledem k charakteru učiva zařazování matematického modelování (obrazy čísel, rovinné a prostorové útvary), poměrně časté bylo i zjevné upevňování poznatků s oboustranným poskytováním zpětné vazby. Ve všech případech vyučující respektovali individuální tempo žáků, speciální péče o žáky se specifickými poruchami učení ale patrná nebyla. Celková struktura vyučovacích hodin umožňovala žákům v převážné míře aktivní zapojení do výuky i při probírání nového učiva. Pouze ojediněle, zřejmě vzhledem k malé praxi, převážila aktivita učitele nad aktivitou žáků, což se projevilo v méně efektivním využití vyučovacího času. Zadávání domácích úkolů vycházelo vždy z učiva probíraného v hodinách, úkoly byly přiměřené. Kvalita zápisů do domácích i školních sešitů je dobrá. Na vynikající úrovni je organizace odborných soutěží. Negativem je, že tyto soutěže jsou zaměřené pouze na talentované žáky. Ostatní žáci, to je žáci v běžných třídách, jsou poněkud opomíjeni.

Úvodní motivace spočívala obvykle v popisu průběhu a cíle hodiny. Všichni vyučující zařazovali během sledovaných hodin pozitivní motivační hodnocení, jejich klasifikace byla v případě zkoušení či hodnocení jednotlivých žáků za práci v hodinách přiměřená. Téměř ve všech hodinách bylo zařazeno závěrečné shrnutí učiva, v jednom případě atraktivním způsobem, kdy žáci názorně pomocí karet s čísly vykazovali, zda učivo pochopili. Ve většině případů se vyučující snažili využívat osobních poznatků nebo zkušeností žáků. Četnost klasifikace v namátkově kontrolovaných žákovských knížkách dokladuje až na ojedinělé případy vhodný počet známek. Vzájemné hodnocení a sebehodnocení žáci v hodinách prováděli pouze zřídka.

Verbální i neverbální projev vyučujících byl velmi dobrý, pouze výjimečně se projevila nervozita, která ale práci žáků neovlivnila. Žáci užívali správně odbornou terminologii, včetně specifických zápisů. Ve třídách s rozšířeným vyučováním matematiky byli žáci vedeni až k nadstandardnímu způsobu diskuse, např. v oblasti rozšiřujícího učiva z kombinatoriky. Zvýšená pozornost byla také věnována aplikacím na praxi, zejména při zobrazování čísel. Žáci odpovídali na kladené otázky většinou celými větami, často se pokoušeli o vlastní formulace. V převážné míře panovala ve třídách příznivá pracovní atmosféra, která byla ovlivněna vstřícným a klidným vystupováním většiny vyučujících.

V kvalitě plánování a přípravě sledované výuky se vyskytly drobné a formální nedostatky. Kvalita výuky jednotlivých vyučujících se lišila zejména v oblasti uplatňování jednotlivých metod a forem práce a v přístupu k žákům. Celkově lze i přes dílčí nedostatky hodnotit organizaci, metody a formy výuky, motivaci a hodnocení i interakci a komunikaci jako spíše nadprůměrné. Kvalita výuky matematiky je velmi dobrá.

Přírodovědné předměty (fyzika, chemie, přírodopis, zeměpis) v 6. – 9. ročníku

Týdenní dotace vyučovacích hodin jednotlivých předmětů jsou u všech tříd dodrženy. Většina učitelů má stručné tematické plány s dlouhodobým rozvržením učiva a řazením tematických celků v ročnících. Tyto plány sice vycházejí z osnov, ale jsou zpracované podle užívaných

učebnic, a to i v případě, kdy užívané učebnice jsou pokynem MŠMT již několik let vyřazené. (Užívání vyřazených učebnic legislativa MŠMT připouští, pro samotnou výuku jsou závazné pouze osnovy). Z plánů nejsou patrné exkurze, laboratorní práce, referáty a projekty, ani nejsou odlišeny plány pro třídy s rozšířenou výukou přírodovědných předmětů. Odlišnosti pro práci s integrovanými žáky nejsou z plánu rovněž patrné. Jen okrajově je zařazeno učivo o chování obyvatelstva za mimořádných situací, ale škola organizuje „branné dny“, v jejichž náplni je, mimo evakuace, i tato problematika. Účast pedagogů na plánování výuky je velmi odlišná. Více se projevuje v předmětech, který vyučuje více vyučujících. V tom případě se schází předmětová komise, zabývající se úpravou plánů, výběrem učebnic, organizací soutěží apod. (např. PK přírodopisu). Vyučující připravují žáky se zájmem o přírodovědnou problematiku na fyzikální, chemickou, biologickou a zeměpisnou olympiádu. V olympiádách mají žáci, a to hlavně žáci z výběrových tříd, velmi dobré výsledky i v obvodních a krajských kolech těchto soutěží.

Příprava všech pedagogů na sledovanou výuku byla svědomitá, úroveň sledovaných hodin záležela i na vzdělání a zkušenostech pedagogů. Ve třídách s rozšířeným vyučováním matematiky a přírodovědných předmětů i v běžných třídách byly užívány stejné metody a formy práce. Vyučující převážně připravili hodiny s běžným členěním na opakovací, výkladovou a shrnující část. V jednom případě probíhala výuka bez tohoto členění, formou přednášky, kde byl hlavní aktér vyučující a žáci byli v roli pasivních posluchačů. Učitelé v úvodu hodiny seznamovali žáky s cílem hodiny, případně s výsledkem předchozích písemných prověrek. Po úvodu probíhalo zkoušení jednotlivců, případně krátká písemná prověrka. Náročnost otázek byla přiměřená znalostem a věku žáků. Projevené žákovské znalosti a aktivita žáků byly převážně dobré, v některých předmětech (chemie) ale nebyl znatelný rozdíl mezi běžnými a výběrovými třídami. Ve výkladových částech bylo časté promyšlené použití vhodných pomůcek, případně probíhaly demonstrační pokusy. V několika hodinách byl výklad velmi dobře doplněn krátkým videoprogramem, případně byly vhodně využity mezipředmětové vztahy. Opakování nové látky bylo spojováno se zápisem, pokud nebyl vytvořen již současně s výkladem. V průběhu mnoha hodin bylo zařazeno vyhledávání informací v rejstříku, v učebnicích, atlasech a na mapách. Nesporným kladem části sledovaných hodin bylo vedení žáků k tomu, aby nové poznatky sami objevovali. Organizace práce s integrovanými žáky ve sledovaných hodinách nebyla pozorována. Je nutno upozornit, že témata těchto hodin a použité metody a formy práce žádnou specifickou práci učitele nevyžadovaly. Z frekvence známek a z typu zkoušení uvedených v zápisech v žákovských knížkách není patrné, že by se učitelé integrovanými žáky ve vyšších ročnících zabývali.

Úvodní motivace se většinou omezovala na seznámení s cílem hodiny. Motivačním prvkem v několika hodinách byly pomůcky, pokusy, videoprogramy, problémové otázky a příklady ze života. Hodnocení žákovské práce probíhalo hlavně při opakování a při rozborech prověrek. V závěru téměř vždy chybělo celkové ukončení hodiny, shrnutí učiva a zhodnocení práce.

Výuka přírodovědných předmětů probíhala v příjemné atmosféře. Monolog vyučujícího v jedné hodině způsoboval pokles pozornosti žáků. Naopak vhodné střídání metod ve většině výuky žáky aktivovalo. Jednání vyučujících bylo ve všech sledovaných hodinách přiměřené věku žáků. Všichni mají u žáků přirozenou autoritu, která umožňuje pracovat v prostředí vzájemné důvěry a přiměřené tolerance. Komunikace v rovině vyučující - žák je díky vstřícnosti otevřená. Rozvoj komunikativních dovedností žáků byl ve sledovaných hodinách poměrně malý.

Plánování a příprava výuky má průměrnou úroveň. Užití metody, formy práce a organizace mají průměrnou úroveň. V motivaci žáků i jejich hodnocení jsou pozitiva

a negativa v rovnováze. Interakce a komunikace má celkově průměrnou úroveň. Kvalita vzdělávání uvedeného bloku přírodovědných předmětů je průměrná.

Český jazyk a literatura v 6. – 9. ročníku

Časové dotace jsou ve všech ročnících v souladu s realizovaným vzdělávacím programem. Pouze někteří učitelé měli k dispozici tematické časové plány. Jsou velmi stručné (formální výčet témat s měsíčním časovým rozvržením), zpracované na podkladě používaných učebnic, a nikoli osnov; pro přípravu výuky a pro účely její kontroly vedením školy nemají praktický význam. V jednom případě plán nesouhlasil s obsahem osnov výuky v ročníku. Volitelný předmět cvičení z českého jazyka v 7. – 9. ročníku se orientuje na rozšíření a prohloubení učiva a na přípravu žáků k přijímacím zkouškám na střední školy. Individuální péče o žáky se specifickými vzdělávacími potřebami nebyla ve sledovaném vyučování zaznamenána.

Příprava sledovaných vyučovacích hodin byla pečlivá a promyšlená. Jazykové vyučování se orientovalo především na důkladné procvičování pravopisu, tvarosloví a jazykového rozboru. Toto zaměření spolu s krátkými testy, např. na stručnou charakteristiku osobností nebo literárních postav, zejména v devátém ročníku mělo též charakter průpravy k přijímacím zkouškám. V sedmém ročníku bylo v mluvnické skladbě zařazeno téma *vztahy mezi větnými členy*, které podle platných osnov přísluší do 9. ročníku. Ačkoli učitelka upozorňovala žáky na obtížnost a teoretický charakter tématu s tím, že ho nebude zkoušet, zjistila inspekce při kontrole protokolů komisionálních zkoušek ve školním roce 2000/2001, že toto zadání (...určí větné členy a *vztahy mezi nimi*) bylo součástí opravné zkoušky žáka 7. ročníku. Značně náročný byl test o osmi položkách zaměřený na mluvnickou teorii; v této souvislosti zůstala bez povšimnutí eventualita rozpoznávat gramatické jevy a vyvozovat příslušná pravidla na konkrétním jazykovém materiálu. Ve slohovém, zčásti i v mluvnickém vyučování, byla význačným přínosem kultivace dětského mluveného projevu formou připraveného referátu nebo proslovu, který byl v jednom případě i zajímavým a vtipným, takřka literárním dílkem. Ve výuce literární výchovy se od sedmého ročníku důsledně aplikuje literárně-historický přístup se značnou náročností na zapamatování dlouhé řady jmen autorů a názvů literárních děl české i světové literatury, aniž by v časové dotaci (obvykle jedna hodina literární výchovy týdně) bylo lze se jimi nějak konkrétněji zabývat. V tématu o poezii čtyřicátých let (Básníci skupiny 42) po výčtu autorů a názvů některých jejich básnických sbírek předčítali vybraní žáci bez přípravy básně z čítanky, aniž by následovala jakákoli interpretace zmíněných textů. Zcela nepovšimnut zůstal potenciální efekt působení uměleckého díla na emocionální stránku dětské osobnosti a na rozvoj jejího estetického vnímání. Stranou pozornosti zůstaly mezipředmětové vztahy, názornost (koláž) i dobový kontext. Téměř výhradně převládalo frontální vyučování s převahou činnosti učitele, žáci byli v roli vykonavatelů pokynů a pasivních příjemců informací. Kontrolní práce, diktáty, testy atd. byly pečlivě připravovány i opraveny, odpovídaly celkovému stylu výuky preferujícímu zapamatovatelné vědomosti; některé z nich byly dosti náročné. Značná byla i frekvence zadávaných domácích úkolů.

Převažující motivací byla informace o tématu výuky, doplňovaná v devátém ročníku poukazem na blížící se přijímací zkoušky. Jindy se vyučování odvíjelo bez oznámení programu, podle ustálených stereotypů (na počátku hodiny pravopisné cvičení, jazykový rozbor atd.). Povzbuzující bylo pozitivní motivační hodnocení mluvených projevů (referát, proslov) i společné vyhodnocování právě ukončeného testu, menší zřetel se věnoval např. slovnímu zhodnocení opravovaného cvičení. Relaxační momenty pro podporu aktivity pozornosti se objevily zcela neplánovaně a spíše mimoděk. Na závěrečné hodnocení mnohdy nezbyl čas a domácí úkol se zadával i na začátku přestávky. Klasifikace zaznamenaná v žakovských

knížkách je relativně četná, avšak zcela dominuje hodnocení písemných projevů. Výuka se soustřeďuje na žáky, kteří jsou motivováni již mimo školu, např. z rodinného prostředí. Přehlíží motivaci ostatních, zejména v běžných třídách. Nároky na žáky ve vyučování jsou kladeny především na zapamatování značného množství jmen, názvů, pojmů, pravidel atd., aniž se žáci mnohdy blíže seznamují s jejich obsahem.

Velmi dobrá verbální i neverbální komunikace většiny vyučujících, kultivovaný jazyk, jejich vstřícnost a vlídnost i smysl pro humor, příznivě ovlivňovaly atmosféru výuky. Jistý problém však působil v části výuky nadbytek nespisovné obecné češtiny, který nebyl pro žáky pozitivním příkladem. Frontální styl výuky a dominující role učitele nevytvářely (kromě proslovu a mluvních cvičení) optimální podmínky pro rozvíjení dětských komunikativních dovedností. Uplatňované metody a formy práce nepodporovaly vzájemnou komunikaci a kooperaci mezi žáky, iniciativa ke komunikaci vycházela zpravidla ze strany učitele. Výjimečně se objevilo sebehodnocení (bezprostřední sebereflexe po absolvovaném mluveném projevu) nebo hodnocení vzájemné.

Vyučování je, až na uvedenou výjimku, v souladu se schválenými učebními dokumenty. Plánování a příprava výuky jsou celkově průměrné. V organizaci, metodách a formách práce, motivaci a hodnocení, v komunikaci a interakci jsou pozitiva a negativa v rovnováze. Kvalita vzdělávání v českém jazyku a literatuře je průměrná.

Dějepis

Obsah učiva i časové dotace jsou ve všech ročnících v souladu s realizovaným vzdělávacím programem. Individuální péče o žáky se specifickými vzdělávacími potřebami nebyla ve sledovaném vyučování zaznamenána.

Sledované vyučování bylo velmi dobře promyšlené a připravené. Pozitivem jsou odborná úroveň a promyšlená organizace výuky, která je nezbytnou podmínkou zejména u tříd s rozšířenou výukou matematiky a přírodovědných předmětů, které mají v 6. – 9. ročníku z důvodu své orientace celkově nižší hodinovou dotaci. Vyučování má základní tradiční strukturu (opakování a zkoušení, nové učivo, opakování a shrnutí), kterou doplňují např. krátké testy, samostatná práce, referáty, práce s atlasem. Méně produktivní je individuální zkoušení žáků „u tabule“. Prezentace nového učiva důsledně vychází z předchozích znalostí žáků, z objasňování základních pojmů, z uvádění historických skutečností do vzájemné souvislosti. Dílčím problémem byl značný podíl frontálního vyučování (řízený rozhovor).

Úvodní a průběžná motivace využívala především obsahu učiva a zvolených metod (zajímavost tématu, možnost uplatnění vlastních znalostí získaných mimo školu, možnost uplatnění vlastního názoru), byla pozitivní, ale nesetkala se vždy se žádoucí odezvou. Obvykle bylo závěrem hodiny stručné motivační hodnocení. V klasifikaci zaznamenané v žákovských knížkách převažuje hodnocení písemných projevů (testy).

Svérázný komunikační styl vyučující spolu s osobitým suchým humorem a vlídným, vstřícným přístupem formoval příznivou atmosféru ve výuce. Intenzivnější zájem i aktivitu projevovali především žáci nižšího ročníku. Převážně pasivně a bez výrazněji projeveného zájmu absolvovali sledované vyučování žáci devátého ročníku, kteří komunikovali spíše ostýchavě. Uplatňované metody a formy práce sice podporovaly aktivitu žáků v kontaktu s učitelkou, méně však vzájemnou komunikaci a kooperaci mezi žáky. Iniciativa ke komunikaci vycházela zpravidla ze strany učitele. Výjimečně se objevilo sebehodnocení nebo hodnocení vzájemné.

Vyučování je v souladu se schválenými učebními dokumenty. Plánování a příprava výuky, personální a materiální podmínky jsou velmi dobré. V organizaci, metodách a formách

práce, motivaci a hodnocení, v interakci a komunikaci převažují pozitiva. Kvalita vzdělávání v dějepisu je přes dílčí problémy velmi dobrá.

Hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání

Zvolený vzdělávací program je naplňován s některými nedostatky, z nichž zásadní je ten, že ve 4. a 5. r. nebyly plně respektovány osnovy. Systém plánování výuky jednotlivými učiteli i metodickými orgány má kromě nepominutelných pozitiv také citelně slabá místa. Ve sledovaném frontálním vyučování se většinou střídaly základní metody, jejichž efektivita kolísala zejména v závislosti na kvalifikaci, zkušenostech a osobnostních kvalitách jednotlivých vyučujících. Prioritou školy jsou měřitelné výkony žáků zejména v předmětech, kde je na druhém stupni realizována rozšířená výuka. Vysoká náročnost požadavků, která vede k relativní úspěšnosti elity, není provázena účinnou diferenciací v obsahu i v organizaci výuky. Slabým místem je oblast péče o děti se specifickými vývojovými poruchami učení. Výrazně převažuje nepřímá motivace žáků, spoléhající jednak na jejich rodinné zázemí, jednak na jejich další ambice ve vlastním vzdělávání. Těžištěm hodnocení je především klasifikace rozsáhlých a až nepřiměřeně náročných srovnávacích písemných prací. Jednání učitelů s žáky je věcné a korektní, preferovaný způsob výuky nevytváří prostor pro vzájemnou komunikaci a kooperaci mezi žáky. Celkově je kvalita vzdělávání charakterizována značným rozptylem hodnocených jevů ve škále od vynikající po nevyhovující, pozitiva a negativa jsou celkově v rovnováze.

HODNOCENÍ PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ

Personální podmínky

Sledované předměty ve 4. a 5. r. vyučuje šest učitelů, z toho dva s odbornou a pedagogickou způsobilostí pro výuku na prvním stupni. Zbývající čtyři vyučující mají jinak zaměřené pedagogické vzdělání. Absence širokého metodického a didaktického zázemí se ve výuce většinou výrazně projevuje a negativně ovlivňuje i ostatní aprobované učitele. Český jazyk a literaturu vyučují tři učitelé s odbornou a pedagogickou způsobilostí. Liší se stylem komunikace se žáky, mírou pedagogických zkušeností a osobnostními dispozicemi. Matematiku vyučuje celkem pět pedagogů, všichni splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Na výuce přírodovědných předmětů se podílí deset učitelů, z toho devět s příslušnou pedagogickou i odbornou způsobilostí. Jediná učitelka dějepisu je odborně i pedagogicky způsobilá, má značné pedagogické zkušenosti.

Z hlediska formálního splnění požadavků na odbornou a pedagogickou způsobilost je škola srovnatelná s jinými pražskými školami. Z hlediska zajištění plné aprobovanosti jsou značné rezervy na prvním stupni a zčásti, z důvodu zaměření školy, i ve výuce přírodovědných předmětů.

Plánování

Škola naplňuje svoji koncepci, kterou je rozšířená výuka matematiky a přírodovědných předmětů. Výsledky vzdělávání měřené komerčními srovnávacími testy, úspěchy jednotlivých

žáků v nejrůznějších soutěžích i při přijímacích zkouškách dokládají vysokou odbornost výuky, obětavou práci učitelů a jsou hlavním důvodem prestiže, kterou si škola získala. Tento systém je založen na kladení vysokých nároků, na částečném výběru dětí již od 4. r., na soutěživosti a na častém měření a srovnávání výkonů. Jeho kladem je úspěšnost vyzrálé a adaptabilní elity, naopak nedostatkem je oslabení výchovné funkce školy a její úlohy při péči o celé spektrum populace včetně žáků průměrných, podprůměrných a žáků se specifickými vývojovými poruchami učení. Zvláštní význam má tato skutečnost zejména na prvním stupni a při přechodu dětí na druhý stupeň, protože právě v tomto období nerovnoměrného vývoje a dozrávání psychických funkcí, které se projevují právě v matematice, jsou na děti kladeny největší nároky a byly zde zjištěny největší nedostatky. Při plánování výuky není plně respektován i využíván zvolený vzdělávací program, předložené tematické plány většinou neplní svou funkci, nedostatky jsou také v plánování výuky pro individuálně integrované žáky.

Koncepce je reálná a v hlavních rysech se jí daří naplňovat. Problémy a nedostatky jsou zejména v oblasti plánování výuky na prvním stupni a při přechodu žáků na druhý stupeň, slabým místem je rovněž péče o integrované žáky.

Organizování

Organizační struktura odpovídá velikosti školy. Pedagogická rada plní svou roli poradního orgánu ředitele, není patrná její působnost v rovině sebeevaluace školy. Delegation kompetencí na zástupce ředitele, metodické orgány i na výchovnou poradkyni se ukazuje jako příliš liberální, není vždy provázeno potřebnou mírou odpovědnosti a je bez funkční zpětné vazby směrem k vedení školy, což bylo jednou z hlavních příčin zjištěných nedostatků (nerespektování osnov, nízká úroveň většiny předložených tematických plánů, systém péče o individuálně integrované žáky). Pozitivní je role metodických orgánů v oblasti přípravy a organizování soutěží, olympiád apod., kde řada učitelů zjevně pracuje nad rámec běžných povinností a s velkou obětavostí. Výuka ve 4. a 5. r. je organizována polo odborně, v jednotlivých třídách vyučuje 3 – 6 učitelů, a i to je jednou z příčin (společně s výše zmíněnou kvalifikací učitelů), že v dialogu mezi prvním a druhým stupněm je nadměrně posílena pozice odbornosti a nepřiměřeně vysokých nároků. V organizování výuky (rozvrh hodin) a ve vedení povinné dokumentace byly shledány jen drobné a spíše formální nedostatky. Informační systém je standardní, jeho zásadním pozitivem jsou internetové stránky školy, dílčí nedostatky má výroční zpráva, která neobsahuje některé údaje stanovené zákonem, chybí také zveřejnění pravidel o přístupu veřejnosti k informacím. Vypovídací hodnotu známek v žákovských knížkách v některých třídách poněkud snižuje jejich struktura. Drobný nedostatek ve školním řádu, týkající se lhůty omlouvání nepřítomnosti žáka, byl ještě v průběhu inspekce odstraněn.

Organizování je většinou funkční, jeho nedostatkem je koncepce metodických orgánů, dílčí rezervy jsou také v oblasti výchovného poradenství zaměřeného na individuálně integrované žáky.

Vedení a motivování pracovníků

Ředitel uplatňuje styl řízení založený na hledání pozitiv u pedagogických pracovníků a na podpoře jejich invence a tvořivosti. Vypracoval a zveřejnil objektivní kritéria hodnocení kvality práce. Další vzdělávání pedagogických pracovníků podporuje, zatím však chybí vzdělávání zaměřené na specifické vývojové poruchy učení, což se ukázalo být slabým místem školy. Většinu pedagogického sboru tvoří zkušení pedagogové, přesto u neaprobovaných učitelů, i

když s velkou praxí, chybí uvádějící učitel, který by poskytoval především metodickou a didaktickou pomoc.

Motivování a vedení pracovníků je průměrné.

Kontrolní mechanismy

Sledovaná kontrolní a hospitační činnost ředitele a jeho zástupce svědčí o tom, že vedení školy dobře zná kvalitu práce jednotlivých učitelů. Rozbory hodin vede ředitel školy citlivě, odborně na výši, vždy se snaží hledat pozitiva a motivovat učitele kladně. Někdy chybí přijetí opatření k nápravě zjištěných nedostatků, následná kontrola a důsledné vymáhání plnění uložených úkolů. Systém vnitřní evaluace spočívá především v bohatém spektru soutěží a srovnávání výkonů žáků, ať už v rámci školy nebo mimo ni. Někdy toto srovnávání postrádá logiku (matematické a běžné třídy), v některých případech je v písemných pracích zadáváno učivo, které není v osnovách daného ročníku, jindy jsou tyto práce extrémně náročné jak obsahově, tak časově, a jsou nepřiměřené věku i individualitám jednotlivých žáků. Stejně problémy se objevují při komisionálním zkoušení. Nebyla zjištěna účinná kontrola zaměřená na práci učitelů s dětmi s SPU. Kontrolní mechanismy nebyly nastaveny tak, aby zaregistrovaly nerespektování osnov. Pozitivem je, že ředitel při své kontrolní činnosti krátce před inspekcí odhalil nedostatky v koordinaci výuky matematiky a inspekce vstoupila do procesu zjišťování příčin, diskuse a přijímání opatření. V této záležitosti, ve zprávě již několikrát z různých hledisek zmíněné, byl postoj ředitele shodný s inspektory.

Vedení školy zná kvalitu práce učitelů, někdy až s přílišnou důvěrou se opírá o zkušený pedagogický sbor, slabým místem je kontrola plnění osnov a kontrola respektování didaktických zásad při zkoušení žáků.

Materiální podmínky

Výuka ve 4. a 5. r. probíhá ve třídách s tradičně uspořádaným žákovským nábytkem. Používané učebnice jsou vhodné pro zvolený vzdělávací program, dílčí korekce jejich obsahu a uspořádání ze strany učitelů je nutná.

Vyučování matematice probíhá ve většině případů (podle rozvrhových možností) ve třech odborných učebnách, které jsou podnětně a esteticky vybavené. Ve všech je kvalitní nábytek, dvě tabule (tmavá a světlá, na kterou je zapisováno fixy), většinou i značné množství demonstračních přehledů učiva, trvale umístěné tabulové rýsovací potřeby a případná možnost užití jednoho počítače. Vybavení vhodným softwarem je spíše chudší. Informatika je vyučována v pracovně vybavené čtrnácti počítači. V části sledované výuky byl využíván zpětný projektor, jindy značné množství pomůcek, např. geometrické modely, sady čísel. Vybavení pomůckami je velmi dobré, pomůcky jsou přehledně uspořádané. Zvolené učebnice umožňují kontinuální výuku ve všech třídách. Mimo učebnic mají žáci při výuce k dispozici sbírky úloh a matematicko-fyzikální tabulky, dle potřeby užívají i kapesní kalkulátory. Ve sledovaném vyučování používali někteří vyučující i vlastní připravené materiály a pomůcky.

Výuka přírodovědných předmětů probíhá v polo odborných pracovnách s moderní didaktickou technikou a zařízeními, která umožňují demonstrační i žákovské pokusy (rozvody vody a elektrického proudu, demonstrační stoly atd.). Rozvody elektřiny do žákovských stolů v pracovně fyziky nejsou plně funkční, potřebují rekonstrukci. Pracovna přírodopisu je v současné době bez zatemnění, užití audiovizuální techniky tím ale není znemožněno. Všechny místnosti mají velmi pěknou motivační výzdobu. V kabinetech je přehledně uloženo dostatečné

množství převážně starších pomůcek a odborná literatura. Je patrná velmi dobrá péče o svěřené pomůcky. Mimo předmět chemie jsou užívány schválené řady učebnic.

Český jazyk a literatura se vyučuje obvykle v odborné učebně, velmi účelně a vkusně uzpůsobené. V době inspekce byly prostory upravené a čisté. Nový školní nábytek splňuje ergonomické parametry. Kabinet českého jazyka disponuje standardním vybavením: příručky, slovníky, pomocné knihy a texty, gramatické tabule. K dispozici je potřebná didaktická technika. Kromě školní videotéky používají učitelé i vlastní nahrávky vhodných televizních vzdělávacích pořadů a přinášejí do výuky i vlastní materiály. Používané učebnice různých nakladatelství mají schvalovací doložku MŠMT.

Vyučuje se v odborné učebně dějepisu, velmi účelně vybavené pro výuku a esteticky podnětné. Nový školní nábytek splňuje ergonomické parametry. Kabinet dějepisu obsahuje standardní vybavení: větší soubor map, naučnou literaturu a historické atlasy, soubory hmotných pomůcek. Učitelka pořizuje pro účely výuky videozáznamy z televizních vzdělávacích pořadů nebo využívá nabídky školní videotéky. Část pomůcek je již opotřebovaná a zastaralá. Používané učebnice mají schvalovací doložku MŠMT. Ve výuce byla účelně použita didaktická technika (projektor, video).

Materiální podmínky umožňují realizovat zvolený vzdělávací program. S ohledem na rozšířenou výuku jsou dílčí rezervy v úrovni materiálních podmínek pro přírodovědné předměty.

HODNOCENÍ EFEKTIVNOSTI VYUŽÍVÁNÍ PROSTŘEDKŮ PŘIDĚLENÝCH ZE STÁTNÍHO ROZPOČTU VZHLEDEM K ÚČELU JEJICH POSKYTNUTÍ A VZHLEDEM K UČEBNÍM DOKUMENTŮM
--

Kontrolované období: rok 2000

Hodnocení efektivity čerpání NIV

Z předložených dokladů vyplývá, že závazné ukazatele státního rozpočtu (limit počtu zaměstnanců, limit prostředků na platy, limit ONIV) byly dodrženy. Na integrované žáky vykazované ve výkazu V 3-01 nebyl státní rozpočet navýšen. Základní škola hospodaří s finančními prostředky přidělenými ze státního rozpočtu, s dotací od Městské části Praha 4 a s finančními prostředky získanými doplňkovou činností. Z celkového objemu finančních prostředků činí dotace státního rozpočtu 66,49%. Účetní a mzdová agenda je na základě smlouvy zpracovávána soukromou firmou. S použitím aktuálního účtového rozvrhu je účetnictví členěno analytickou evidencí pro samostatné vedení účetních položek se státním rozpočtem, Městskou částí a doplňkovou činností školy. Doklady jsou chronologicky řazeny za jednotlivá období (faktury, příjmové a výdajové pokladní doklady). Nebylo shledáno porušení platných zákonů. Zlepšený hospodářský výsledek byl vedením školy rozvržen do jednotlivých fondů (fondu odměn a rezervního fondu).

Hodnocení efektivity čerpání mzdových prostředků

Předložením výkazu P 1-04 o pracovních a mzdových prostředcích nebylo zjištěno porušení závazných ukazatelů státního rozpočtu. Přidělené mzdové prostředky byly čerpány v plné výši. K odměňování bylo využito finančních prostředků z fondu odměn, hospodářské činnosti a ostatních zdrojů. Vnitřní mzdový předpis je podrobně rozpracovaný na jednotlivé články pro poskytování platu, příplatků a odměn zaměstnanců školy. Přesně stanovená kritéria jsou

zveřejněna ve sborovně školy. Za mimořádné pracovní úkoly jsou poskytovány odměny. Vyplacené osobní příplatky činily 25% k vyplaceným mzdovým tarifům. Z celkově přidělené dotace ze SR, bylo čerpáno 68,80% finančních prostředků na platy zaměstnanců. Nedočerpané finanční prostředky ze SR na platy zaměstnanců byly rozděleny do fondu odměn a fondu rezervního. Personální dokumentace je řádně vedena a zabezpečena. Jednotlivé složky zaměstnanců obsahují všechny dokumenty potřebné ke stanovení platového výměru.

Hodnocení efektivnosti čerpání OINV

Pro zhodnocení efektivnosti čerpání ostatních neinvestičních prostředků, byly vybrány doklady (faktury, příjmové a výdajové pokladní doklady) za poslední čtvrtletí roku 2000. Byly hrazeny učebnice (čítanka 2. - 5. ročník, výukový program na matematiku, přírodopis 6. - 9. ročník, živá abeceda, pracovní karty k slabikáři, matematika, písanka pro 1. ročník, prvouka, zeměpis světadílů), školní potřeby, učební pomůcky, vzdělávání učitelů (např. nové pomůcky ve fyzice, statistika a pravděpodobnost na ZŠ), pracovní oděvy, cestovné, plavání a náklady věcné.

Hodnocení efektivnosti čerpání účelových prostředků

Základní škola čerpala účelové prostředky ve výši 80.000,- Kč na školu v přírodě. Účelové prostředky byly řádně zúčtovány.

Hodnocení výroční zprávy o hospodaření školy

Výroční zpráva nevyovídá o využití a čerpání finančních prostředků, se kterými škola v rámci své činnosti hospodařila. Výroční zpráva o hospodaření školy není v souladu s platnými právními předpisy.

Hodnocení efektivnosti využívání prostředků přidělených ze státního rozpočtu vzhledem k účelu jejich poskytnutí a vzhledem k učebním dokumentům

Kontrolované finanční prostředky přidělené ze státního rozpočtu vzhledem k účelu jejich poskytnutí a vzhledem učebním plánům byly čerpány efektivně.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 2086 ze dne 21. 9. 1998
- Zřizovací listina školy včetně dodatků
- Výkaz o základní škole podle stavu ke 2. 10. 2001
- Výroční zpráva školy za školní rok 2000-2001
- Výkaz škol V 3-01, výkaz P 1-04 o pracovních a mzdových prostředcích
- Upravený rozpočet SR r. 2000, zúčtování se SR r. 2000
- Vnitřní mzdový předpis a kritéria pro poskytování nadtarifních složek platu
- Mzdová inventura r. 2000
- Účtová osnova, hlavní účetní kniha, sestava výnosů a nákladů r. 2000
- Faktury za IV. čtvrtletí, příjmové a výdajové doklady r. 2000
- Vybraná personální dokumentace

- Vybrané třídní knihy, třídní výkazy a katalogové listy žáků, žákovské knížky, sešity, písemnosti a produkty žáků, protokoly o komisionálních zkouškách
- Vybraná dokumentace žáků se specifickými vývojovými poruchami učení a chování
- Zápisy z jednání pedagogické rady, metodických sdružení a předmětových komisí, zápisy z třídních schůzek, tematické plány učitelů
- Vnitřní řád školy
- Hospitační záznamy vedení školy u jednotlivých učitelů, závěry z kontrol a hospitací
- Další fakultativní dokumentace vedení školy, prezentační materiály

ZÁVĚR

- *Zvolený vzdělávací program je realizován s tím, že ve 4. a 5. r. nebyly zcela respektovány osnovy.*
- *Zaměření školy na rozšířenou výuku matematiky a přírodovědných předmětů na druhém stupni je úspěšně naplňováno.*
- *Ve sledovaném frontálním vyučování se většinou střídaly základní metody. Kooperativní techniky učení jsou využívány jen zcela okrajově.*
- *Podíl některých učitelů na motivaci a aktivizaci žáků je minimální. Prioritou školy jsou měřitelné výkony žáků. Vysoká náročnost požadavků není provázána účinnou diferenciací, což vede k nedostatkům v oblasti hodnocení žáků, zejména těch se specifickými poruchami učení.*
- *Celkově je kvalita vzdělávání charakterizována značným rozptylem hodnocených jednotlivostí ve škále od vynikající (např. personální podmínky výuky matematiky na druhém stupni) po nevyhovující (např. hodnocení žáků v matematice ve vstupní písemné práci), pozitiva a negativa jsou celkově v rovnováze.*
- *Personální a materiální podmínky umožňují realizovat zvolený vzdělávací program, značné rezervy jsou v aprobovanosti na prvním stupni.*
- *Řízení školy je funkční, rezervy jsou v koncepci metodických orgánů. Systémy kontroly a vnitřní evaluace jsou až příliš zaměřené na snadno měřitelné výsledky vzdělávání.*
- *Kontrolované finanční prostředky přidělené ze státního rozpočtu byly čerpány efektivně.*
- *Ve srovnání se stavem popsáním v inspekční zprávě z roku 1998 nastalo dílčí zlepšení v respektování učebního plánu, ve vedení povinné dokumentace a v hospitační činnosti vedení školy. Přetrvávají problémy s aprobovaností výuky na prvním stupni, v práci metodických orgánů, stav péče o integrované žáky není přes dílčí zlepšení optimální. Přes zřejmou snahu vedení školy vyřešit rozpor mezi dříve zavedenou rozšířenou výukou matematiky na prvním stupni a zvoleným vzdělávacím programem, který tuto rozšířenou výuku umožňuje až od 6. r., přetrvávají problémy s nediferencovaným vzdělávacím obsahem na prvním stupni, což má další výše popsané konsekvence.*

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

V Praze dne 29. listopadu 2001

Školní inspektoři:

Titul, jméno a příjmení

Podpis

Razítko

Vedoucí týmu

Mgr. Zdeněk Bělecký

.....

Členové týmu

RNDr. Jitka Loubová

.....

Mgr. Jiří Vagenknecht

.....

Mgr. Věra Vítová

.....

Další zaměstnanci ČŠI

Dana Ctiborová

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 29. listopadu 2001

Ředitel školy nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Razítko

Mgr. Erich Jauce

.....

podpis

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů. Dle § 19 odst. 7 téhož zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Průměrný	Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň
Pouze vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.

Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
MHMP Novodvorská 1010, Praha 4	18. 12. 2001	010 1004/01-5107

MČ Praha 4, Táborská 350, 140 45 Praha 4	18. 12. 2001	010 1005/01-5107
---	--------------	------------------

Připomínky ředitele(ky) školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		Připomínky nebyly podány.